

1. Iets kunnen zien vraagt om innerlijk licht

Ruim een eeuw geleden begonnen oogartsen te experimenteren met hoornvliestransplantaties. Zelfs mensen die blind geboren waren, konden in sommige gevallen geholpen worden. In 1910 schreven twee chirurgen, Moreau en LePrince, over hun succesvolle operatie bij een achtjarig jongetje. Hij was vanaf zijn geboorte blind vanwege staar.

Na de operatie moesten de ogen van de jongen eerst genezen. Toen kwam het spannendste moment: alle verbanden werden van zijn ogen weggehaald. Wat zou er nu gebeuren? De jongen sloeg zijn ogen op, en de twee chirurgen zwaaiden met een hand voor zijn gezicht. 'Wat zie je?' vroegen ze aan de jongen. Maar de jongen zei alleen maar: 'Ik weet het niet'. Er was wel licht in zijn ogen, maar zijn hersenen wisten niet wat ze met die prikkels aan moesten. Er was dus niet alleen een chirurg nodig, er was ook een leraar nodig, die stap voor stap met de jongen ging ontdekken wat hij zag. Wat de jongen van buiten zag, moest hij van binnen leren aanvoelen, leren verwerken. Een onderzoeker omschreef het zó: 'Zonder een innerlijk licht, zonder visuele verbeelding, zijn we blind. Dat innerlijke licht - het licht van de geest - moet samenstromen met het licht van de natuur om een mens te kunnen laten zien.'

Ik vond dat mooi om te lezen, want het raakt deze zaligspreking van Jezus: 'Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.' God zien kan dus niet zonder dat er van binnen wat met je gebeurd is. Het zien van God vereist 'het licht van de geest': een rein hart.

2. Wat is reinheid?

Reinheid, dat is eigenlijk een heel mooi begrip. Iemand stuurde mij een preek toe van Dietrich Bonhoeffer over deze zaligspreking. Dietrich Bonhoeffer was een erg begaafd predikant in Duitsland, die om zijn verzet tegen de nazi's is vermoord. Bonhoeffer schrijft dit: 'Zoals een bergmeer de hemel weerspiegelt, zo zal ons hart het beeld van God opnemen en weerspiegelen, als het tenminste een rein hart is. (...) Helderheid, reinheid, wij ervaren het soms in de natuur, onder de sterrenhemel, als de zon ondergaat in de zee en de wereld een gouden kleur schenkt, als wij zien dat de lelie haar witte kelk door de dauw en de zon laat bespelen. Wij zien het soms ook in spelende kinderen of als ze vredig slapen in de armen van de moeder. (...) Reinheid, ze kan gezien worden in de glans van de ogen van sommige mensen. Reinheid, ze overweldigt ons als wij Jezus in de ogen en in het hart aankijken.' Dat is wat Bonhoeffer zegt.

Wat kun je daarnaar verlangen, vind je niet? Naar een rein hart. Dat je niet vuil bent en besmeurd en met overal vlekken, maar rein, gaaf, puur. Alleen... zo is ons leven leven niet! Nog een keer Bonhoeffer: 'Wij zijn niet rein, wij dragen de smet van de zonde in onze ziel. Wij zijn niet doorzichtig voor God, wij hebben het licht in ons verduisterd, wij zijn ónrein geworden, door leugen en schijn en huichelarij en hartstochten. Daarom doet het ons ook zeer als wij horen hoe Jezus ons wil helpen en zegt: Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien.'

Het doet zéér, deze zaligspreking. Dat is wat Bonhoeffer zegt. En ik herken dat wel. Het is zó mooi, maar daardoor ook zo onbereikbaar. Wie is nou rein van hart? En wie kan dus God zien...? Niemand toch?

Dat is ook wat de Bijbel zegt! Een mens kan God niet zien en dan vervolgens in leven blijven. In Exodus 33 vraagt Mozes of hij Gods gezicht mag zien. En dan zegt God, in vers 20: 'U zou Mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens kan Mij zien en in leven blijven.'

In Johannes 1: 18 staat: 'Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot van de Vader is, Die heeft Hem ons verklaard.' Een gewoon mens kan God niet zien, want die kloof is véél te groot: de volmaaktheid, de heiligheid, de reinheid van God, en onze onheiligheid, onze onreinheid.

3. Onreine mensen die de reine God zien?!

Dés te opmerkelijker is Exodus 24, want het stáát er, daadwerkelijk, in vers 10: 'En zij zagen de God van Israël.' En nog een keer in vers 11: 'Nadat zij God gezien hadden, aten en dronken zij.' Die vertaling klopt helaas niet. Er staat letterlijk: 'Zij zagen God en zij aten en zij dronken.' Twee keer staat het er, het onmogelijke wordt mogelijk: 74 mensen zagen God.

Wat er gebeurt in dit hoofdstuk, is in feite het allerbelangrijkste moment in het Oude Testament, in de geschiedenis van God met Israël. Want hier, op dit moment, wordt het verbond gesloten tussen de HERE en Zijn volk. Een verbond dat vernieuwd is door de Here Jezus, maar nooit meer verbroken. We zijn hier als het ware getuige van de bruiloft van God met Zijn bruid, Israël.

Dit is een heel belangrijk punt in de tijd. Pas ná deze verbondssluiting stelt God priesters en een hogepriester aan. En pas ná deze verbondssluiting geeft God opdracht om de tabernakel te bouwen, de draagbare tempel. De hele eredienst komt pas op gang ná dit moment. Want zonder verbond heeft de eredienst geen zin. Daarom is het goed om even heel zorgvuldig te kijken naar deze verbondssluiting, naar wat er precies gebeurt.

In de hoofdstukken hiervoor heeft de HERE de Tien Geboden gegeven en ook de wetgeving voor de hele manier van leven van het volk. Dat is het boek van het verbond, je zou kunnen zeggen: dat zijn de regels van het bondgenootschap. Al die geboden vertelt Mozes aan het volk, en dan zegt het volk in vers 3: 'Al de woorden die de HERE gesproken heeft, zullen wij doen.' Het is alsof de notaris een concept-akte heeft gemaakt en die aan je laat lezen, en jij zegt: 'Ja, dat is goed zo.'

Vervolgens gaat Mozes al deze woorden opschrijven. Mooi dat dat hier staat. Mozes had in Egypte een opleiding als prins gehad en kon goed schrijven.

Dan laat Mozes een altaar bouwen, met daarbij twaalf gedenksteden, voor elke stam één. Op het altaar laat hij brandoffers en dankoffers brengen, dat waren jonge stieren. Zie je wie die offers moeten brengen? Vers 5: 'En hij stuurde de jonge mannen van de Israëlieten erop uit. Die brachten brandoffers en brachten dankoffers voor de HERE, te weten jonge stieren.' Er waren nog geen priesters aangesteld! Dus het zijn jonge mannen uit het volk.

En dan staat er dit, in vers 6: 'Mozes nam de helft van het bloed en deed dat in de schalen, en de helft van het bloed sprenkelde hij op het altaar.' Dat bloed van die offerdieren, dat laat zien dat er straf voltrokken is voor de zonden van het volk. Er zijn dieren voor gestorven. En nu is het goed, er is vergeving. Door dat bloed is het weer goed tussen God en Israël. Dat bloed geeft een band, een bloedband tussen de HERE en Zijn volk. En daarom sprenkelt Mozes de éne helft van het bloed op het altaar, dat bloed wordt met God verbonden. De andere helft van het bloed sprenkelt hij uit over de mensen, om zo de band tussen God en Zijn volk te laten zien.

Maar dat laatste doet hij niet meteen. Eerst leest hij nóg een keer al die geboden voor uit het verbondsboek. En nóg een keer zegt het volk, in vers 7: 'Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij

doen en Hem gehoorzamen.' Dit is het officiële ja-woord van Israël. Hier is de bruid die trouw belooft aan haar Bruidegom. En pas ná dat ja-woord sprenkelt Mozes de andere helft van het bloed over het volk. Hij zegt dan, in vers 8: 'Zie, dit is het bloed van het verbond dat de HERE met u gesloten heeft op grond van al die woorden.'

Wat is er gebeurd? Het volk Israël is nu officieel verbonden aan de HERE, het is een heilig volk geworden, apart gezet voor Hem. En het is een rein volk, gereinigd door het bloed van de offerdieren.

En nu mogen 70 afgevaardigden van dat volk de berg Sinaï op klimmen, samen met Mozes en Aäron en de twee oudste zonen van Aäron, die door God zijn uitgekozen om priesters te worden. En daar, op die berg, gebeurt dan het wonder. Vers 10: 'En zij zagen de God van Israël. Onder Zijn voeten was er iets als plaveisel van saffier, zo helder als de hemel zelf. Hij strekte Zijn hand niet uit naar de aanzienlijken van de Israëlieten. Zij zagen God en zij aten en zij dronken.'

Wat we hier zien, dat is het bruiloftsmaal. En alléén hier laat God Zich zien, als de grote Bruidegom, de grote Gastheer. Die 74 mensen eten het vlees van de offers. Zij eten en zij drinken, terwijl zij God mogen zien. Hoe God eruit ziet, wordt niet beschreven, want dat is niet in woorden uit te drukken, en het zou alleen maar nieuwsgierigheid opwekken. Maar alléén al de vloer onder Gods voeten is zó indrukwekkend, 'iets als plaveisel van saffier', dat is een diepblauwe edelsteen, 'zo helder als de hemel zelf'.

Dit is een ongelooflijk ingrijpend moment, en eigenlijk ook al een voorproef van de hemelse heerlijkheid, waar de bruiloft van het Lam wordt gevierd. Dat dit in de Bijbel staat, is zó bijzonder! God zoekt écht contact met mensen, Hij is een menslievend God.

4. Door Christus redt God Zelf het verbond

Alleen... met die mensen gaat het helemaal fout. Hier geeft het volk een belofte van trouw, maar een paar weken later staat het te dansen om het gouden kalf. Onze menselijke ontrouw is zó groot, zó ongelooflijk hardnekkig. Misschien wil je het wel: rein leven, rein zijn van hart, en zo het beeld van God weerspiegelen, als dat heldere bergmeer. Je zou het willen, maar elke keer struikel je. Elke keer is er weer een mislukking. 'O God, wees mij, zondaar, genadig...'

Het verbond ligt aan diggelen, nog voordat de inkt van het verbondsboek droog is. Tussen God en mensen zou het nooit, nóóit iets kunnen worden, als niet God Zelf had ingegrepen. Want dat hééft Hij gedaan. In Zijn onvoorstelbare goedheid gaf Hij Jezus, Zijn Zoon. En zie je dan hoe het Heilig Avondmaal, dat Jezus instelt, de vervulling is van die verbondsmaaltijd op de Sinaï? God Zelf is de Gastheer, Jezus die het zegt: 'Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien.' Hij Zelf geeft het brood aan Zijn discipelen, en Hij zegt erbij: 'Dit is Mijn lichaam'. Het brood symboliseert het vlees van het Offerlam, Jezus Christus.

En Jezus Zelf deelt de wijn. Wat Hij daarbij zegt, is een vervulling van die woorden van Mozes. Mozes zegt in vers 8: 'Zie, dit is het bloed van het verbond dat de HERE met u gesloten heeft op grond van al die woorden.' En wat zegt Jezus in Mattheüs 26, als Hij de drinkbeker aanreikt? 'Drink allen daaruit, want dit is Mijn bloed, het bloed van het níeuwe verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden.'

Elke keer als wij het Heilig Avondmaal vieren, vieren we die verbondsmaaltijd, en ook bij ons is dat een voorproef van het grote bruiloftsmaal, later, bij God, de bruiloft van het Lam.

5. Dankzij Jezus' offer mogen wij tóch God zien

Die oudsten van Israël, die mochten bij de verbondsmaaltijd God zien. Want zij waren gereinigd door het bloed van de verzoening. 'Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.' En zo, lieve broers en zussen in het gezin van God, mogen ook wij gereinigd zijn door het bloed van de verzoening, het bloed van Christus. Dankzij dat bloed ligt de weg open naar God, dankzij dat bloed mogen wij God zien!

Hoe kun je dan God zien? Bonhoeffer schrijft daar dit over: 'God zien, dat betekent zijn licht, zijn helderheid in zich opnemen, zoals levend water wordt gedronken. Het betekent eindelijk thuis komen na zoveel jaren te hebben rondgedoold op aarde. Het betekent neervallen aan de boezem van de Vader en als een kind uithuilen in de armen van de moeder. Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien.'

Thuiskomen bij God. Soms duurt dat heel lang, en soms gebeurt het verbluffend snel, zomaar, in één ogenblik. In het dagblad Trouw stond twee maanden geleden het getuigenis van Leonardo Jacobs, een man van 81 jaar. Hij vertelt dit: 'Het gebeurde toen ik alleen in een skilift zat. Met het gezin vierden wij de zestigste verjaardag van mijn echtgenote door een week te skiën. Het was maart 1997, een periode waarin ik het leven niet meer zag zitten, nergens meer in geloofde. Vooral niet in mijzelf. Na een gesmoorde carrière bij de publieke omroep was ik in een crisis beland. Maar nu overviel mij onmetelijk geluk, ik hilde vreugdetranen.

Mij overkwam een totaal onbekende emotie: plotseling ervoer ik een besef dat God bestaat. Dat was even schrikken: ik meende overtuigd agnost of atheïst te zijn. Geloven in een God paste ook niet in de cultuur waarin ik was opgegroeid, en waarbij ik mij tot dat moment had thuis gevoeld. Ik was zo volledig ontregeld door mijn onverwachte spirituele ontmoeting met God, dat ik moeite had uit de skilift te stappen. Ik weet nog steeds niet hoe ik heelhuids beneden ben gekomen. Het bestaan van God was een weten dat mij overweldigde zonder enige aanleiding, zonder enig zichtbaar of hoorbaar teken. Waarom overkomt een mens zoiets hangend aan de kabels van een Franse skilift?'

Leonardo vertelde het aan zijn vrouw. Zij dacht: 'Het zal wel een bevlieging zijn.' Maar het was geen bevlieging. Leonardo sloot zich aan bij de Rooms-Katholieke Kerk. Hij zegt: 'Begin 2001 ontving ik doop en vormsel. Mijn geloofsbeleving heeft zich sindsdien positief ontwikkeld en ik sta nu volwassener in de kerk dan op de dag van mijn doop. Maar ten diepste is er nauwelijks iets veranderd. Nog steeds beschouw ik die dag als de mooiste van mijn leven. Vrij ongebruikelijk. Mijn kinderen zijn schatten en na 59 jaar ben ik nog steeds met dezelfde eega getrouwd, maar de bestendiging van mijn verbintenis met Christus overtreft alles.'

Bij sommige mensen gebeurt dat: God komt in hun leven met overweldigende kracht, met Zijn Heilige Geest die reinigt en heiligt en die de blik opent, waardoor opeens God te zien is. Bij andere mensen is het een lang proces. Maar God láát Zich zien! Ik spreek mensen die zijn gaan geloven en die het zeggen: 'Eerst zág ik het niet, maar nu wel. Nu begrijp ik niet waarom ik het eerst niet zag!' God zien, hoe gaat dat? Je ziet Hem aan het werk, op allerlei manieren. Doordat de woorden van de Bijbel voor je gaan leven, doordat je mensen ontmoet die je verder helpen, doordat er dingen gebeuren die geen toeval kunnen zijn.

Maar er is meer. God zien, dat mag je vooral door te kijken naar Jezus. Als Hij je hart heeft gereinigd, dan zie je pas werkelijk wie Hij is, dan ontdek je in Hem de Zoon van God. 'Wie Mij gezien heeft,' zegt Jezus, 'die heeft de Vader gezien.' Vandaag was Jezus onze Gastheer. In brood en wijn liet Hij Zichzelf zien. In Hem was en is God Zelf in ons midden.

Maar daarmee is de belofte nog niet uitgeput. God heeft nog meer voor ons in petto. Er komt een dag, dat we Hem zullen zien van aangezicht tot aangezicht. Zoals we dat hoorden uit Openbaring 22: 'En de troon van God en van het Lam zal daar zijn, en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen, en zullen Zijn aangezicht zien, en Zijn Naam zal op hun voorhoofd zijn.' Dat vooruitzicht, dat is zó wonderlijk mooi. We zullen met onze ogen knippen, straks in Gods heerlijkheid, zoals dat jongetje, acht jaar oud, dat voor het eerst kon zien en niet wist wat hij meemaakte. Vandaag beleefden we een voorproef van de eeuwigheid. Dankzij Jezus mogen we gereinigd zijn, rein van hart. En dankzij Hem, alléén dankzij Hem, mogen wij God zien! Amen.